

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*
CURRICULUM ADMINISTRATION IN SCHOOLS PROVIDING EXPANDED
EDUCATIONAL OPPORTUNITIES UNDER THE BURIRAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

นพณัฐ มุ่งพูนกลาง¹, วศิน สอนโพธิ์² และ พจน์ เจริญสันเทียะ³

Noppanut Mungpoonklang¹, Wasin Sonpo² and Phot Charoensanthia³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: noppanut2535@gmail.com

วันที่รับบทความ : 17 เมษายน 2569; วันแก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 6 พฤษภาคม 2569

Received 17 April 2026; Revised 4 May 2026; Accepted 6 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง 3) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร

Citation:

* นพณัฐ มุ่งพูนกลาง, วศิน สอนโพธิ์ และ พจน์ เจริญสันเทียะ. (2569). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(3), 406-424.

Noppanut Mungpoonklang, Wasin Sonpo and Phot Charoensanthia. (2026). Curriculum Administration In Schools Providing Expanded Educational Opportunities Under The Buriram Primary Educational Service Area Office 4. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 406-424.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

สถานศึกษา ครูผู้สอน และพนักงานราชการหรือครูอัตราจ้าง จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, สถานศึกษา, ขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the curriculum administration of schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4, and 2) compare the level of opinions of personnel regarding the curriculum administration of schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4, classified by educational level, work experience, and position. 3) To study approaches to promoting school curriculum management in schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary

Educational Service Area Office 4. The sample group consisted of 234 school administrators, teachers, and government employees or contract teachers. The instrument used was a 5-level Likert scale questionnaire with a content validity index between 0.80 and 1.00. The reliability coefficient of the entire questionnaire was 0.88, and the structured interview was also assessed. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed that:

1. The overall curriculum management of schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4 was at a high level.

2. A comparison of opinions regarding school curriculum management in schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4, categorized by educational level and work experience, showed no significant differences overall or in specific aspects. However, when categorized by position, there were statistically significant differences overall at the .05 level.

3. Guidelines for promoting school curriculum management in schools providing expanded educational opportunities under the Buriram Primary Educational Service Area Office 4 include: basic data analysis, curriculum planning, curriculum development, curriculum implementation, and supervision, monitoring, and evaluation of curriculum implementation.

Keywords: Curriculum administration, Educational institutions, Expanding educational opportunities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมาตรา 54-57 ระบุว่ารัฐต้องจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า และต้องคุ้มครองให้มีคุณภาพ เพื่

เทียม ทัวถึง และตอบสนองความต้องการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นกรอบนโยบายสูงสุดที่ชี้ทิศทางการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และมาตรการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ ของประเทศ โดยเน้นการลดความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษา และสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีบทบาทร่วมจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเน้นการสร้าง “คนไทย 4.0” ที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) แผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษามุ่งลดความเหลื่อมล้ำด้วยการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังกลุ่มเปราะบางและพื้นที่ห่างไกล ผ่านการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอทั้งด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และการพัฒนาครูผู้สอนให้มีสมรรถนะสูงขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาเชิงอาชีพและทักษะชีวิตควบคู่กับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) สานต่อเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ด้วยการวางหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ ขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของตน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังเน้นการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจนถึงครูผู้สอน เพื่อให้การตัดสินใจเชิงวิชาการและบริหารงานสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบมาตรฐานกลางที่กำหนด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 12 ประการ เช่น ความรับผิดชอบ มีวินัย คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และทำงานร่วมกันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรแกนกลางนี้ยังเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บูรณาการสาระการเรียนรู้กับสถานการณ์จริง พร้อมให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนขอบเขตและรูปแบบการ

เรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นการนำหลักสูตรแกนกลางมา ขับเคลื่อนในรูปแบบที่ตอบโจทย์ศักยภาพผู้เรียน ทรัพยากร ชุมชน และเป้าหมายการพัฒนา ของแต่ละสถานศึกษา ผ่านกระบวนการสำรวจบริบท วิเคราะห์ความต้องการ สร้างหน่วยการ เรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ห่างไกล โดยใช้โครงสร้าง และบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาเดิมมาขยายระดับการเรียนการสอน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาตามหลักการบริหารวิทยฐานะ ประกอบด้วยการวางแผน จัดองค์การ สั่งการ ประสานงาน และควบคุม บทบาทผู้อำนวยการโรงเรียนจึงยังมีความสำคัญ ทั้งในฐานะผู้นำทาง วิชาการ ผู้จัดการทรัพยากร และผู้ประสานงานกับภายนอก ในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดสรร งบประมาณอย่างคุ้มค่า และกำกับติดตามผลการดำเนินงานหลักสูตรอย่างใกล้ชิด หลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงได้รับการออกแบบให้บูรณาการสาระ 8 กลุ่มสาระกับกิจกรรมอาชีพ ชุมชน และชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการเกษตร ยังยืน โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะ กระบวนการบริหารหลักสูตร สถานศึกษามีภารกิจสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการวาง แผนการใช้หลักสูตร 3) ด้านการจัดทำหลักสูตร 4) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 5) ด้านการ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

หลักสูตรสถานศึกษาจึงถูกคาดหวังให้เป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและ สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น โดยเฉพาะใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีภารกิจ สำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกล สามารถบูรณาการความรู้ ทางวิชาการควบคู่ไปกับทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถ ศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพของตนเอง อย่างไรก็ตาม ในความ เป็นจริงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังเผชิญกับ ความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางบริบทชุมชนและเศรษฐกิจ ครูผู้สอนใน

โรงเรียนขยายโอกาสต้องรับภาระงานที่ซ้ำซ้อน ทั้งงานสอนวิชาการและงานวิทยากรฝึกทักษะอาชีพ หากขาดการบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นระบบ ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง หรือขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อาจส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ไม่ตอบโจทยความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และเกิดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ขยายตัวกว้างขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาการบริหารหลักสูตรให้มีความเข้มแข็ง ทั้งในด้านการเพิ่มทักษะการออกแบบการเรียนรู้ของครู การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน และการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานสากลบนพื้นฐานของบริบทท้องถิ่น อันจะส่งผลให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างความเท่าเทียมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และพนักงานราชการหรือครูอัตราจ้างของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน ครูผู้สอนและพนักงานราชการหรือครูอัตราจ้าง จำนวน 543 คน รวม 596 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และพนักงานราชการ/ครูอัตราจ้างของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 234 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan, 1970) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานอาคารสถานที่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และขออนุญาตจัดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงจากผู้รับการสัมภาษณ์

4.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

4.6 ขอบขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' method)

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143)

3.1 t- test แบบ Independent samples

3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่

โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านแตกต่างกันในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านการนำหลักสูตรไปใช้

3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร 3) ด้านการ

จัดทำหลักสูตร 4) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 5) ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีเอกสารหลักสูตรที่สมบูรณ์ตามระเบียบของทางราชการ แต่ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงลึกอาจยังทำได้ไม่ครอบคลุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อวิศยา แสงทอง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุภสารราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในอดีตหลักสูตรอาจยังไม่ครอบคลุมความต้องการที่แท้จริงของชุมชนเนื่องจากขาดการวิเคราะห์บริบทที่รอบด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันต่างได้รับการอบรมและใช้คู่มือการบริหาร

หลักสูตรชุดเดียวกันจากต้นสังกัด สอดคล้องกับ พีระ เหมือนนอก (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากระบบการทำงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีลักษณะเป็น ทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวตล ทองเมือง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด สงขลา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับการปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาด กลางและขนาดเล็ก ส่วนผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ใน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านแตกต่างกันในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านการวางแผนการใช้ หลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหาร มองภาพรวมเชิงนโยบายและทรัพยากร ในขณะที่ครูมองเห็นสภาพปัญหาหน้างานจริง สอดคล้องกับงานวิจัย Chen (2021) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานต่อบทบาทของครู ผลการวิจัยพบว่า ครูเผชิญความท้าทายเรื่องภาระงานที่ เพิ่มขึ้นจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ซึ่งแตกต่างจากมุมมองเชิงบริหาร

3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

3.1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีแนวทางในการส่งเสริม ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1

) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนอย่างเป็นปัจจุบัน ครอบคลุมด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) สนับสนุนการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและชุมชน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร 3) พัฒนาเครื่องมือ และระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 4) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาหลักสูตร 5) นำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 6) สนับสนุนการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากผล การประเมินภายนอกและภายในเป็นฐานในการปรับปรุงหลักสูตร 7) ส่งเสริมการศึกษา งานวิจัยและแนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานอย่างรอบด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเป็นฐาน รากสำคัญในการกำหนดทิศทางของหลักสูตรให้ตอบโจทย์ผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาที่มีความหลากหลายทางศักยภาพและบริบททางเศรษฐกิจสอดคล้องกับงานวิจัยของ อวิศยา แสงทอง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัด จันทราวาส (ศุภสารราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุภสารราษฎร์) ได้ดำเนินการตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สภาพบริบทและชุมชน 2) การ ร่างหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 4) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 5) การ ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยมีการเพิ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด และ Brunning และคณะ (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความท้าทายและโอกาสในการบริหารหลักสูตรของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสมดุล ระหว่างความเป็นอิสระกับความรับผิดชอบและข้อจำกัดด้านทรัพยากร งานวิจัยได้ให้คำแนะนำ สำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้นำโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลของหลักสูตรและเพิ่มขีด ความสามารถของครู โดยอิงจากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาเชิงประจักษ์ในหลาย ประเทศ โดยสร้างสมดุลระหว่างความเป็นอิสระกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรผ่านการใช้ข้อมูลเชิง ประจักษ์

3.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีแนวทางในการส่งเสริม ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ได้แก่

- 1) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบริบทของโรงเรียน
- 2) สนับสนุนการบูรณาการแผนการใช้หลักสูตรเข้ากับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 3) ส่งเสริมการวางแผนจัดสรรทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการดำเนินงานตามหลักสูตร
- 4) พัฒนาศักยภาพครูในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโครงสร้างและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
- 5) สนับสนุนการจัดตารางสอนและภาระงานครูให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ส่งเสริมให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม
- 7) ติดตามและทบทวนแผนการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การวางแผนที่มีประสิทธิภาพช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและช่วยให้ครูผู้สอนเห็นภาพเป้าหมายเดียวกัน ทำให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สรุปได้ดังนี้ ด้านการวางแผนหลักสูตร สถานศึกษาควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการให้ครอบคลุมและชัดเจน ควรประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทของท้องถิ่น มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ด้านการจัดทำหลักสูตรจากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีแนวทางในการส่งเสริม ด้านการจัดทำหลักสูตร ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นฐาน 2) สนับสนุนการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและความต้องการของชุมชน 3) ส่งเสริมการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาทักษะชีวิต 4) สนับสนุนการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และอัตลักษณ์ของพื้นที่เข้าสู่หลักสูตร 5) พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 7) สนับสนุนการจัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรสถานศึกษาไม่ควรยึดติดเพียงตำรา แต่ต้องสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่นำไปใช้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อได้จริงตามความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันตรี คุปตะวาทีน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการบริหารหลักสูตร 4 ขั้นตอน (การเตรียมความพร้อม, การจัดทำหลักสูตร, การนำหลักสูตรไปใช้, และการประเมินผล) 3) ปัจจัยสนับสนุน และ 4) เงื่อนไขการนำไปใช้ โดยเน้นการสร้างประสบการณ์ตรงผ่านการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตามความถนัด

3.4 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีแนวทางในการส่งเสริม ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง 2) สนับสนุนการใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร 3) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 4) พัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตาม

แนวคิดของหลักสูตร 5) ส่งเสริมการบูรณาการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเข้ากับการเรียนการสอนตามหลักสูตร 6) สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการนำหลักสูตรไปใช้ 7) ติดตามปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูคือกลไกสำคัญที่สุดในการแปลงหลักสูตรสู่การปฏิบัติ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการใช้สื่อดิจิทัลจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและลดภาระการสอนแบบบรรยายของครูลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวดล ทองเมือง (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน สนับสนุนให้ครูใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย รวมถึงการนิเทศติดตามผ่านระบบออนไลน์เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับ พิระเหมื่อนนอก (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ระหว่างครูผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.5 ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีแนวทางในการส่งเสริม ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบการนิเทศภายในที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการใช้หลักสูตรของครู 2) สนับสนุนการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไข้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมการใช้เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินผลการใช้หลักสูตรที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน 4) สนับสนุนการติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 5) ส่งเสริมการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา 6) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารในการ

สะท้อนผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ 7) นำผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพและยั่งยืน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศที่ไม่เน้นการจับผิดแต่เน้นการช่วยเหลือจะช่วยให้ครูกล้าสะท้อนปัญหาที่แท้จริง นำไปสู่การประเมินผลที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนได้อย่างถูกต้องรวดเร็วสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร สุวรรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ โรงเรียนอนุบาลวัดกลางดอนเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศ โรงเรียนอนุบาลวัดกลางดอนเมืองชลบุรี ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การวางแผน 3) การดำเนินการ 4) การนิเทศติดตาม และ 5) การประเมินผล โดยมีระบบสารสนเทศเป็นฐานในการสนับสนุนข้อมูลทุกขั้นตอน ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วยระบบสารสนเทศพบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารหลักสูตรหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรด้วยระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด และระบบสารสนเทศช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลหลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตร และการประมวลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นระบบมากขึ้น และสอดคล้องกับ Han และคณะ (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นอิสระของหลักสูตรในระดับการบริหารที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องการนโยบายที่ชัดเจนและความร่วมมือระหว่างทุกระดับเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนและช่องว่าง การศึกษาเน้นย้ำถึงบทบาทที่สำคัญของความเป็นอิสระระดับโรงเรียนในการปรับหลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของท้องถิ่นในขณะที่ยังคงรักษามาตรฐานระดับชาติไว้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษาและ

ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการนิเทศติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร **ข้อเสนอแนะ** 1. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สถานศึกษาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เรียน บริบทชุมชน และสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและท้องถิ่น 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน การจัดทำ และการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3. ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมหรือพัฒนาทางวิชาชีพที่มุ่งเน้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- _____. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- จันทร์ คุปตะวาทีน. (2564). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน. ใน วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา.

- พีระ เหมือนนอก. (2566). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับพัฒนาทักษะการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต
1. ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศิวดล ทองเมือง. (2565). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. ใน วิทยานิพนธ์.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2560. ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (2568). รายงานนโยบายและแนว
ทางการสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส. บุรีรัมย์: สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). ราชกิจจานุเบกษา.
- อัมพร สุวรรณ. (2563). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาด้วยรูปแบบระบบสารสนเทศ.
ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อวิศยา แสงทอง. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส
(ศุขประสารราษฎร์). ใน สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา และคณะ. (2561). สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาใน
โรงเรียนขยายโอกาส. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Brunning, H., Liu, J., & Mol, J. (2020). Challenges and opportunities in school
curriculum management. *Educational Management Administration &
Leadership*, 48(1), 3–21.
- Chen, D. (2021). Effects of school-based management on teacher roles.
Educational Administration Quarterly, 57(2), 271–305.
- Han, J., & Son, S. (2020). Curriculum autonomy at different administrative levels.
Educational Policy Analysis Archives, 28, 1–28.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research
Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.